

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1968-1969.

26 FEBRUARI 1969.

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek, van de Titels VIII en X van Boek I van hetzelfde Wetboek, alsmede van de wetten op de verwerving, het verlies en de herkrijging van de nationaliteit, gecoördineerd op 14 december 1932.

VERSLAG

NAMENS

DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾,
UITGEBRACHT DOOR DE HEER DUERINCK.

DAMES EN HEREN,

Historiek van het ontwerp.

Het thans voorliggende ontwerp vindt zijn oorsprong in het wetsvoorstel n° 436 dat op 30 oktober 1962 werd ingediend door de heer Harmel.

Dat voorstel had de verdienste de adoptie resoluut te plaatsen in een perspectief van bescherming van de verlaten jeugd.

De wet van 22 maart 1940 die de adoptie van minderjarigen mogelijk maakte, betekende een eerste stap in die richting.

De wet van 10 februari 1958 was een tweede stap; maar deze beoogde vooral de adoptie van onwettige kinderen door hun feitelijke ouders. Thans zijn nagenoeg 70 % van de adopties regularisaties, slechts 30 % zijn caritatieve adopties.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer De Gryse.

A. — Leden : de heren Charpentier, De Gryse, M^w De Riemaecker-Legot, de heren Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems. — Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys. — Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — Belmans, Leys. — Laloux.

B. — Plaatsvervangers : de heren Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — Lerouge, Olivier, Pede. — Raskin. — Rouelle.

Zie :

297 (1968-1969) : N° 1.

Chambre des Représentants

SESSION 1968-1969.

26 FÉVRIER 1969.

PROJET DE LOI

modifiant l'article 45 du Code civil, les Titres VIII et X du Livre 1er du même Code, ainsi que les lois sur l'acquisition, la perte et le recouvrement de la nationalité, coordonnées le 14 décembre 1932.

RAPPORT

FAIT AU NOM

DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE ⁽¹⁾,
PAR M. DUERINCK.

MESDAMES, MESSIEURS,

Historique du projet.

La proposition de loi n° 436 déposée le 30 octobre 1962 par M. Harmel est à l'origine du présent projet de loi.

Cette proposition avait le mérite de placer résolument l'adoption dans une perspective de protection de la jeunesse abandonnée.

La loi du 22 mars 1940 constituait un premier pas dans cette voie en rendant possible l'adoption d'enfants mineurs.

La loi du 10 février 1958 fut le deuxième pas; mais elle avait surtout pour objet l'adoption d'enfants illégitimes par leurs parents de fait. A l'heure actuelle, quelque 70 % des adoptions sont des régularisations et 30 % seulement sont des adoptions caritatives.

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. De Gryse.

A. — Membres : MM. Charpentier, De Gryse, Mme De Riemaecker-Legot, MM. Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems, — Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys. — Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude. — Belmans, Leys. — Laloux.

B. — Suppléants : MM. Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk. — Geldolf, Juste, Nyffels, Radoux. — Lerouge, Olivier, Pede. — Raskin. — Rouelle.

Voir :

297 (1968-1969) : N° 1.

H. — 299.

Het wetsvoorstel van de heer Harmel en het wetsontwerp, zoals het achtereenvolgens door de Kamer en de Senaat gewijzigd werd, tracht op de adoptie de stempel « jeugdbescherming » te zetten.

Deze tendens is niet eigen aan België; verschillende andere landen zoals Frankrijk, Italië en Griekenland hebben onlangs hun wetgeving in die zin gewijzigd.

Ook op internationaal vlak is de nieuwe tendens doorgebroken. Op initiatief van de Raad van Europa werd op 24 april 1967 te Straatsburg een internationale overeenkomst ondertekend houdende minimumvoorwaarden waaraan de interne wetten moeten voldoen. Het wetsontwerp beantwoordt aan deze voorwaarden, zodat de goedkeuring ervan ons in de mogelijkheid zal stellen de overeenkomst van Straatsburg te ondertekenen en te ratificeren.

Het wetsvoorstel van de heer Harmel werd in uw Commissie grondig onderzocht. Het werd vooraf besproken en verbeterd in een Subcommissie voorgezeten door de heer Hossey; drie leden van de Senaat namen deel aan de werkzaamheden van die Subcommissie.

Het verslag uitgebracht door Mevr. De Riemaecker bevat een uitgebreide en grondige studie zowel van de juridische als van de familiale en sociale aspecten van het voorstel, dat door de Kamer eenparig werd goedgekeurd op 18 februari 1965.

Het onderzoek van het ontwerp werd in de Senaat onmiddellijk aangevat. De Senaatscommissie voor de Justitie wijdde 34 vergaderingen aan de bespreking ervan. Zij won het advies in van de Commissie voor het Gezin en de Huisvesting en hoorde de afgevaardigden van de twee grote adoptiewerken; deze drongen onder meer aan op de handhaving van de pleegvoogdij welke door de Kamer was afgeschaft.

Een zeer omstandig verslag werd opgemaakt door de heer Hambye. In dat verslag worden voor elk artikel de redenen uiteengezet die de Senaatscommissie ertoe gebracht hebben af te wijken van het door de Kamer aangenomen ontwerp.

In de openbare vergadering werden nog twee amendementen aangenomen, een van de heer Rolin en een van de heer Hambye.

Het gewijzigd ontwerp werd door de Senaat op 13 december 1967 goedgekeurd met 140 stemmen en 2 onthoudingen.

De tekst van het ontwerp zoals deze door de Senaat werd aangenomen, wijkt gevoelig af van het ontwerp dat door de Kamer gestemd was. De wijzigingen slaan echter veel minder op de grond van het ontwerp dan op bepalingen van bijkomende aard. Verder zijn er een aantal wijzigingen van louter technische aard, die betrekking hebben op de opmaak van de tekst, meer in het bijzonder op de indeling van sommige artikelen in paragrafen.

Analyse van het ontwerp.

Hier volgt dan een analyse van het ontwerp met aanduiding van de voornaamste wijzigingen aangebracht door de Senaat.

De titel werd aangevuld met een verwijzing naar Titel X van Boek I van het Burgerlijk Wetboek en naar de gecoördineerde wetten op de nationaliteit.

Het ontwerp telt 5 artikelen.

Artikel I heeft niet speciaal betrekking op de adoptie: het wijzigt artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand en dit niet alleen in verband met de adoptie.

Uittreksels uit akten waarop geen melding gemaakt wordt van de afstamming van de personen waarop de akte betrekking heeft, kunnen aan iedereen afgeleverd worden.

La proposition de loi de M. Harmel et le projet de loi, tel qu'il a été modifié successivement par la Chambre et le Sénat, s'efforcent de marquer l'adoption du sceau de la « protection de la jeunesse ».

Cette tendance n'est pas particulière à la Belgique; plusieurs autres pays, notamment la France, l'Italie et la Grèce, viennent de modifier leur législation en ce sens.

La nouvelle tendance s'est également affirmée sur le plan international. A l'initiative du Conseil de l'Europe, une convention internationale a été signée le 24 avril 1967 à Strasbourg; elle a trait aux conditions minimums auxquelles doivent satisfaire les lois internes. Le projet de loi répond à ces conditions, de sorte que son adoption nous permettra de signer et de ratifier la convention de Strasbourg.

La proposition de loi de M. Harmel a fait l'objet d'un examen approfondi en Commission. Au préalable, elle avait été discutée et amendée par une sous-commission présidée par M. Hossey; trois membres du Sénat prirent part aux travaux de cette sous-commission.

Le rapport établi par Mme De Riemaecker comporte une étude aussi étendue qu'approfondie des aspects tant juridiques que familiaux et sociaux de la proposition, qui fut adoptée à l'unanimité par la Chambre le 18 février 1965.

Le Sénat entama immédiatement l'examen du présent projet. La Commission de la Justice du Sénat consacra 34 réunions à sa discussion. Elle sollicita l'avis de la Commission de la Famille et du Logement et entendit les représentants des deux grandes œuvres s'occupant d'adoption; ceux-ci insistèrent notamment en vue du maintien de la tutelle officieuse, qui avait été supprimée par la Chambre.

Un rapport très détaillé a été établi par M. Hambye. Ce rapport expose, pour chaque article, les raisons qui ont amené la Commission sénatoriale à s'écarter du projet adopté par la Chambre.

En séance publique ont encore été adoptés deux amendements, le premier de M. Rolin, le second de M. Hambye.

Le projet amendé a été adopté par le Sénat le 13 décembre 1967 par 140 voix et 2 abstentions.

Le texte du projet, tel qu'il a été adopté par le Sénat, s'écarte sensiblement du projet adopté par la Chambre. Toutefois, les modifications portent bien moins sur le fond du projet que sur des dispositions accessoires. En outre ont été apportées un certain nombre de modifications de caractère purement technique ayant trait à la présentation du texte, en particulier quant à la subdivision de certains articles en paragraphes.

Analyse du projet.

Ci-après suit une analyse du projet avec l'indication des principales modifications apportées par le Sénat.

L'intitulé a été complété par une référence au Titre X du Livre 1er du Code civil, ainsi qu'aux lois coordonnées sur la nationalité.

Le projet comporte 5 articles.

L'article 1er n'a pas particulièrement trait à l'adoption: il modifie l'article 45 du Code civil en ce qui concerne les extraits des registres de l'état civil, et cela pas uniquement en ce qui concerne l'adoption.

Des extraits d'actes ne mentionnant pas la filiation des personnes que ces actes concernent peuvent être délivrés à toute personne qui en fait la demande.

Eensluitende afschriften van akten welke minder dan honderd jaar oud zijn, worden slechts aan openbare overheden en bepaalde categorieën personen afgeleverd.

De Senaat heeft in dit artikel de volgende wijzigingen aangebracht :

- Aan de groep personen die een letterlijk afschrift kunnen bekomen, worden de wettelijke erfgenamen toegevoegd.
- Er wordt gepreciseerd dat het wettig belang om een letterlijk afschrift te bekomen, van familiale of wetenschappelijke aard kan zijn.
- De territoriale bevoegdheid van de rechtbank wordt geregeld.
- Er wordt beter rekening gehouden met de bestaande praktijk inzake legalisatie.

Artikel II vervangt de artikelen 343 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek door nieuwe bepalingen onder de titel « Adoptie en wettiging door adoptie ». De Senaat heeft inderdaad de in het ontwerp gebezigde uitdrukking « adoptatieve wettiging » vervangen door « wettiging door adoptie ».

In artikel 344 van het Burgerlijk Wetboek heeft de Senaat regels van internationaal privaatrecht uitgewerkt. Als basis geldt de distributieve toepassing van het persoonlijk statuut van elke partij. Op te merken valt dat een uitzondering gemaakt werd wat betreft de naam van de geadopteerde : deze wordt bepaald door de wet van de adoptant. Die regel, welke tevens afwijkt van artikel 3 van het Burgerlijk Wetboek, is verantwoord gezien het feit dat de geadopteerde geroepen is om te leven in de familie van de adoptant.

Een lid van de Commissie betreurde dat de Senaat niet de regel van het overwegend belang heeft aanvaard.

Het lid was van mening dat de door de Senaat voorgestelde oplossing tot betwistingen aanleiding zal geven. Immers, de door de Senaat toegevoegde § 2 van artikel 344 regelt op limitatieve wijze wat van het persoonlijk statuut van de geadopteerde afhangt. Vervolgens bepaalt die tekst met name wat afhangt van het persoonlijk statuut van de adoptant. Welke regel zal dan voor de oplossing gelden indien bij voorbeeld verplichtingen tussen de geadopteerde en zijn oorspronkelijke familie, welke zijn geregeld door het persoonlijk statuut van de geadopteerde, strijdig zijn met de rechten en verplichtingen tussen de geadopteerde en de adoptanten of dezer familie, aangezien laatstgenoemde aangelegenheid is geregeld door het persoonlijk statuut van de adoptant ?

De artikelen 345 tot 348 regelen de voorwaarden voor adoptie.

Artikel 345 van het Burgerlijk Wetboek regelt de leeftijdsvoorwaarden om te kunnen adopteren. De Senaat heeft deze bepalingen duidelijker geformuleerd en tevens vereenvoudigd. Zo wordt de mogelijkheid voor de rechtbank om de voorwaarden inzake leeftijd en de duur van het huwelijk in sommige gevallen te versoepelen, niet weerhouden, wellicht omdat de partijen door een dergelijke bepaling in een onzekere toestand zouden komen te staan.

Het principe is gebleven : adoptant 35 jaar oud, leeftijdsverschil 15 jaar.

Op dit beginsel zijn twee uitzonderingen :

- echtgenoten kunnen samen adopteren als zij beiden 30 jaar oud zijn, of wanneer zij reeds 5 jaar gehuwd zijn en één van hen de leeftijd van 30 jaar heeft bereikt;

Des copies conformes d'actes datant de moins de cent ans ne peuvent être délivrées qu'à des autorités publiques et à certaines catégories de personnes.

Le Sénat a apporté les modifications suivantes à cet article :

- Les héritiers légitimes sont ajoutés au groupe de personnes qui peuvent obtenir une copie conforme.
- Il est précisé que l'intérêt légitime requis pour obtenir une copie conforme peut être d'ordre familial ou scientifique.
- La compétence territoriale du tribunal est réglée.
- Il est mieux tenu compte de la pratique existante en matière de légalisation.

L'article II remplace les articles 343 à 370 du Code civil par de nouvelles dispositions intitulées « De l'adoption et de la légitimation par adoption ». En effet, le Sénat a remplacé par « légitimation par adoption » l'expression « légitimation adoptive » utilisée dans le projet.

A l'article 344 du Code civil le Sénat a inscrit des règles de droit international privé. La base en est l'application distributive du statut personnel de chaque partie. Il y a lieu d'observer qu'une exception est faite en ce qui concerne le nom de l'adopté, lequel est déterminé par la loi de l'adoptant. Cette règle, qui déroge également à l'article 3 du Code civil, est justifiée par la considération que l'adopté est appelé à vivre dans la famille de l'adoptant.

Un membre de la Commission a déploré que le Sénat n'ait pas adopté la règle de l'intérêt prépondérant.

Le membre estime que la solution proposée par le Sénat provoquera des contestations. En effet, le paragraphe 2 de l'article 344 ajouté par le Sénat règle limitativement ce qui dépend du statut personnel de l'adopté. Il énonce ensuite, notamment, ce qui dépend du statut personnel de l'adoptant. Quelle sera la règle de solution si, par exemple, des obligations entre l'adopté et sa famille d'origine, réglées par le statut personnel de l'adopté sont contraires aux droits et obligations existant entre l'adopté et les adoptants ou la famille de ceux-ci, cette dernière matière étant réglée par le statut personnel de l'adoptant ?

Les articles 345 à 348 règlent les conditions de l'adoption.

L'article 345 du Code civil règle les conditions d'âge requises pour pouvoir adopter. Le Sénat a précisé et, en même temps, simplifié ces dispositions. Ainsi, la faculté accordée au tribunal d'assouplir, dans certains cas, les conditions d'âge et de durée du mariage n'a pas été retenue, vraisemblablement parce que les parties pourraient se trouver dans une situation incertaine en raison d'une telle disposition.

Le principe est demeuré : l'adoptant doit être âgé de 35 ans et la différence d'âge ne peut être inférieure à 15 ans.

Il y a deux exceptions à ce principe :

- des époux peuvent adopter simultanément s'ils sont tous deux âgés de 30 ans au moins ou, lorsqu'ils sont mariés depuis plus de cinq ans, si l'un d'eux a atteint l'âge de 30 ans;

— wanneer de geadopteerde het natuurlijk kind is van de adoptant of het wettig, natuurlijk of adoptief kind van diens echtgenoot, is het voldoende dat de adoptant 21 jaar oud is en 10 jaar ouder dan de geadopteerde.

Het is ten gevolge van een wijziging van dit artikel, wijziging welke reeds voorzien was in het ontwerp van de Kamer, dat de aan de adoptant gestelde voorwaarde om zelf reeds geen kinderen te hebben, wordt opgeheven.

Een lid van de Commissie betreurde dat de Senaat aan de rechtbank de mogelijkheid heeft ontnomen om de vereiste leeftijd van 30 op 25 jaar en de duur van het huwelijk van vijf op twee jaar te brengen ingeval echtgenoten samen adopteren. Wanneer de rechtbank de zekerheid heeft dat er geen wettig kind komt, is het van groot belang ervoor te zorgen dat zo vlog mogelijk een einde wordt gemaakt aan het frustratiegevoel dat die echtgenoten kan kwellen. Dat is tevens in het belang van het kind.

Artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat niemand kan geadopteerd worden door twee personen behalve door twee echtgenoten.

Nieuwe adoptie is mogelijk na herroeping of overlijden van adoptant of adopterende echtgenoten.

De Senaat heeft de mogelijkheid van een nieuwe adoptie in sommige gevallen beperkt wanneer het een meerderjarige geldt.

Een lid stelde de vraag of het wel aangewezen is de adoptie van een meerderjarige die reeds geadopteerd is geweest, te verbieden, wanneer de adoptant of de twee adopterende echtgenoten overleden zijn, terwijl een wettig kind, waarvan de ouders overleden zijn, steeds kan geadopteerd worden, zelfs wanneer het meerderjarig is.

Waarom de adoptie verbieden van het meerderjarig kind dat zijn twee adoptieve ouders verloren heeft, terwijl de adoptie toegelaten is wanneer slechts een der ouders is overleden?

Artikel 347 van het Burgerlijk Wetboek betreft de adoptie van een gehuwd persoon of door een gehuwd persoon; deze bepaling werd door de Senaat alleen gewijzigd wat de vorm betreft.

Artikel 348 van het Burgerlijk Wetboek regelt de toestemming tot de adoptie van de minderjarigen.

De Senaat heeft dit artikel in die zin gewijzigd dat uitdrukkelijk bepaald wordt dat de toestemming tot de adoptie slechts na de geboorte van het kind kan gegeven worden en dat wanneer het kind 15 jaar oud is, zijn persoonlijke toestemming vereist is. Deze laatste bepaling is van belang niet alleen in het intern recht maar ook in het internationaal privaatrecht.

Voorts wordt ook uitdrukkelijk voorzien in de adoptie van onbekwaamverklaarden, die gelijkgesteld worden met minderjarigen van minder dan 15 jaar oud.

De artikelen 349 tot 355 regelen de vormen van de adoptie.

Artikel 349 van het Burgerlijk Wetboek betreft de adoptieakte:

- de minderjarige, meer dan 15 jaar oud, verschijnt zelf (voorheen 16 jaar);
- de minderjarige die de leeftijd van 15 jaar niet heeft bereikt, wordt vertegenwoordigd door een der personen die toestemmen in de adoptie.
- de toestemmingen worden gegeven in de akte of bij afzonderlijke akte verleden ten overstaan van een notaris of van de vrederechter.

Een lid stelde de vraag of de adoptie bij wederzijdse wilsnuiting niet strijdig is met het beginsel dat de rechten van de ouderlijke macht onoverdraagbaar zijn.

— si l'adopté est l'enfant naturel de l'adoptant ou s'il est l'enfant légitime, naturel ou adoptif de son conjoint, il suffit que l'adoptant ait atteint l'âge de 21 ans et ait 10 ans de plus que l'adopté.

C'est à la suite d'une modification de cet article, modification déjà prévue au projet de la Chambre, que la condition selon laquelle l'adoptant ne peut lui-même déjà avoir des enfants a été abrogée.

Un membre de la Commission a déploré que le Sénat ait supprimé la possibilité pour le tribunal de ramener la condition d'âge de 30 à 25 ans et celle de la durée du mariage de cinq à deux ans, lorsqu'il s'agit d'époux qui adoptent simultanément. Lorsque le tribunal a la certitude qu'il n'y aura pas d'enfant légitime, il existe un intérêt majeur à faire cesser le plus rapidement possible le sentiment de frustration que peuvent ressentir ces époux. C'est également l'intérêt de l'enfant adoptif.

L'article 346 du Code civil dispose que nul ne peut être adopté par deux personnes si ce n'est par deux époux.

Une nouvelle adoption est possible après révocation ou après décès de l'adoptant ou des époux adoptants.

Le Sénat a restreint, dans certains cas, la faculté d'une nouvelle adoption lorsqu'il s'agit d'un majeur.

Un membre a demandé s'il s'indique bien d'interdire l'adoption d'un majeur qui a déjà été adopté, lorsque l'adoptant ou les époux adoptants sont décédés, alors qu'un enfant légitime dont les parents sont décédés peut toujours être adopté, même s'il est majeur.

Pourquoi interdire l'adoption de l'enfant majeur qui a perdu ses deux parents adoptifs, alors que l'adoption est autorisée lorsqu'un seul des parents est décédé?

L'article 347 du Code civil a trait à l'adoption d'une personne mariée ou par une personne mariée; il n'a été modifié par le Sénat qu'en ce qui concerne la forme.

L'article 348 du Code civil règle le consentement à l'adoption des mineurs.

Le Sénat a modifié cet article de manière à prévoir expressément que le consentement à l'adoption ne peut être donné qu'après la naissance de l'enfant et que, lorsque l'enfant a quinze ans, son consentement personnel est requis. Cette dernière disposition est importante, non seulement en droit interne mais aussi en droit international privé.

En outre, l'article prévoit expressément l'adoption des interdits, lesquels sont assimilés aux mineurs de moins de 15 ans.

Les articles 349 à 355 règlent les formes de l'adoption.

L'article 349 du Code civil concerne l'acte d'adoption:

- le mineur qui a plus de quinze ans (jadis seize ans) se présente en personne;
- le mineur qui n'a pas atteint l'âge de quinze ans est représenté par une des personnes qui consentent à l'adoption;
- les consentements sont donnés dans l'acte même d'adoption ou par acte séparé passé par devant notaire ou devant le juge de paix.

Un membre a demandé si l'adoption par consentement mutuel n'est pas contraire au principe de l'incessibilité des droits inhérents à la puissance paternelle.

Ware het niet beter geweest te bepalen dat de adoptie steeds zou gebeuren op verzoekschrift en volgens de procedure voorzien in artikel 353 ?

Artikel 350 van het Burgerlijk Wetboek regelt nauwkeurig de procedure tot homologatie.

De Senaat heeft dit artikel als volgt gewijzigd :

- de homologatie van de adoptie van minderjarigen behoort tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank;
- de territoriale bevoegdheid van de rechtbank wordt bepaald door de verblijfplaats van de adoptanten, desgevallend van de geadopteerden;
- de procedure van homologatie wordt meer in detail geregeld en krijgt een tweezijdig karakter: willig en tegensprekelijk, o.m. ten gevolge van de mogelijkheid welke aan sommige personen geboden wordt om als tussenkomende partij op te treden;
- het vonnis wordt gemotiveerd.

Een lid was van mening dat het beter ware geweest wat de territoriale bevoegdheid betreft, de woonplaats van de geadopteerde in aanmerking te nemen.

Is het daarenboven wenselijk de territoriale bevoegdheid te regelen volgens de verblijfplaats, waar de bevoegdheid in algemene regel bepaald wordt door de woonplaats d.i. door de inschrijving in de bevolkingsregisters ?

Artikel 351 van het Burgerlijk Wetboek regelt het beroep. Ingevolge de door de Senaat aangebrachte wijzigingen kunnen alle partijen beroep instellen tegen een vonnis waarbij de homologatie toegestaan of geweigerd wordt.

Alleen de adoptanten moeten gezamenlijk optreden.

Artikel 352 van het Burgerlijk Wetboek regelt het cassatieberoep en vult aldus een in de huidige wetgeving bestaande leemte aan. Luidens de tekst van de Senaat kan cassatieberoep steeds door alle partijen ingesteld worden.

De termijn wordt op drie maanden gesteld, zoals in artikel 1073 van het Gerechtelijk Wetboek.

Alleen de adoptanten moeten gezamenlijk optreden.

Wanneer de adoptieakte betrekking heeft op meerdere geadopteerden, heeft elke procedureakte uitgaande van één van hen slechts ten opzichte van hem rechtsgevolg.

Artikel 353 van het Burgerlijk Wetboek regelt de procedure van de contentieuze adoptie.

Luidens de tekst van de Senaat wordt inzake contentieuze adoptie, de voorwaarde dat de ouder die zijn toestemming weigert zich onvoldoende om het kind bekommerd heeft niet gehandhaafd, wanneer de weigering uitgaat van de ouder die niet het bewaarrecht uitoefent.

Verder heeft de Senaat de procedure van de contentieuze adoptie zoveel mogelijk aangepast aan de procedure van homologatie.

Artikel 354 van het Burgerlijk Wetboek regelt in bijzonderheden de uitvoering van het vonnis of arrest dat de adoptie homologeert of uitspreekt.

Het vonnis of arrest dient binnen vier maanden betekend of overhandigd te worden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Binnen een maand na de betekening moet het vonnis of arrest overgeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand en melding ervan moet gebeuren op de rand van de akten betreffende de geadopteerde en zijn afstammelingen.

N'aurait-il pas été préférable de prévoir que l'adoption se ferait toujours sur requête et selon la procédure prévue à l'article 353 ?

L'article 350 du Code civil règle en détail la procédure d'homologation.

Le Sénat a modifié cet article comme suit :

- l'homologation de l'adoption de mineurs d'âge relève de la compétence du tribunal de la jeunesse;
- la compétence territoriale du tribunal est déterminée par la résidence des adoptants et, le cas échéant, des adoptés;
- la procédure d'homologation est réglée plus en détail et revêt un caractère double: gracieuse et contradictoire, notamment par suite de la faculté offerte à certaines personnes d'agir en qualité de partie intervenante;
- le jugement est motivé.

Un membre était d'avis qu'il aurait mieux valu, en ce qui concerne la compétence territoriale, de prendre en considération le domicile de l'adopté.

Est-il souhaitable, en outre, de régler la compétence territoriale selon la résidence, alors qu'en règle générale elle est déterminée par le domicile, c'est-à-dire par l'inscription dans les registres de la population ?

L'article 351 du Code civil règle le droit d'appel. En raison des modifications apportées par le Sénat, toutes les parties peuvent interjeter appel d'un jugement autorisant ou refusant l'homologation.

Seuls les adoptants doivent agir conjointement.

L'article 352 du Code civil règle le pourvoi en cassation et comble ainsi une lacune existant dans la législation actuelle. Aux termes du texte adopté par le Sénat, le pourvoi en cassation peut toujours être introduit par toutes les parties.

Le délai est fixé à trois mois, comme à l'article 1073 du Code judiciaire.

Seuls les adoptants doivent agir conjointement.

Si l'acte d'adoption concerne plusieurs adoptés, tout acte de procédure émanant de l'un d'eux ne produit d'effet qu'à son égard.

L'article 353 du Code civil règle la procédure d'adoption contentieuse.

Aux termes du texte adopté par le Sénat, la condition que le parent qui refuse son consentement se soit insuffisamment occupé de l'enfant n'est pas maintenue en matière d'adoption contentieuse lorsque le refus émane du parent qui n'exerce pas le droit de garde.

En outre, le Sénat a adapté autant que possible la procédure d'adoption contentieuse à la procédure d'homologation.

L'article 354 du Code civil règle en détail l'exécution du jugement ou de l'arrêt homologuant ou prononçant l'adoption.

Le jugement ou l'arrêt doit être signifié ou remis dans les quatre mois à l'officier de l'état civil.

Dans le mois qui suit la signification, le jugement ou l'arrêt doit être transcrit dans les registres de l'état civil et mention de cette transcription doit être faite en marge des actes qui concernent l'adopté et ses descendants.

De Senaat heeft in dit artikel geen wijzigingen ten gronde aangebracht en heeft zich onder meer aangesloten bij de beslissing van de Kamer om de bekendmaking van de adoptie in het *Belgisch Staatsblad* op te heffen.

De in artikel 353 van het ontwerp van de Kamer bedoelde gevallen zijn geregeld in de artikelen 347 en 368.

De bepalingen van de artikelen 355 en 356 van het ontwerp van de Kamer worden in één enkel artikel opgenomen, namelijk artikel 355 van het Burgerlijk Wetboek dat de mogelijkheid regelt om de adoptieprocedure voort te zetten na het overlijden van de adoptant of van een van de adoptanten. Daarbij wordt uitdrukkelijk voorgeschreven dat de rechthebbenden op de nalatenschap van de adoptanten die memories hebben neergelegd of opmerkingen hebben gemaakt, desgevallend zullen gehoord of opgeroepen worden.

Artikel 356 van het Burgerlijk Wetboek zoals het door de Senaat gewijzigd is, bepaalt dat vorderingen tot nietigverklaring van een gehomologeerde of uitgesproken adoptie niet mogelijk zijn, dat derdenverzet en herroeping van het gewijsde mogelijk zijn in welbepaalde gevallen, dat gerechtelijke beslissingen waarbij geweigerd wordt een adoptie te homologeren of uit te spreken, niet beletten dat later een soortgelijk verzoek wordt ingediend op grond van nieuwe feitelijke gegevens. In dit geval zullen een nieuwe adoptieakte en nieuwe akten van toestemming moeten opge maakt worden.

Een lid deed opmerken dat de termijn van één jaar na de overschrijving voor het derdenverzet niet overeenstemt met de termijnen van het derdenverzet zoals die vastgesteld zijn in het Gerechtelijk Wetboek (dertig jaar of drie maanden ingeval de beslissing betekend werd aan de verzetdoende partij). Ware het niet wenselijk geweest de termijn van drie maanden te voorzien in geval van betekening van de beslissing aan de verzetdoende partij?

De artikelen 357 tot 366 regelen de gevolgen van de adoptie.

Artikel 357 van het Burgerlijk Wetboek regelt de gevolgen in de tijd: adoptie heeft uitwerking vanaf de adoptieakte of vanaf de nederlegging van het verzoekschrift tot contentieuze adoptie. Alleen de redactie van dit artikel werd door de Senaat gewijzigd.

De artikelen 358 tot 360 van het Burgerlijk Wetboek hebben betrekking op de naam, de voornamen en de adellijke titels van de geadopteerde.

De tekst werd door de Senaat volledig herschreven.

In principe krijgt de geadopteerde de naam van de adoptant, tenzij uitdrukkelijk in de akte de toevoeging van de naam van de adoptant wordt bepaald. Tot heden is de regeling andersom.

De meerderjarige wettige kinderen van de geadopteerde kunnen aan de rechtbank vragen dat hun naam en die van hun afstammelingen ongewijzigd blijft.

De adoptie van het kind van de man door zijn echtgenote brengt geen naamverandering mede.

Bij adoptie door een weduwe, kan de rechtbank de geadopteerde machtigen de naam van de overleden man te dragen.

De rechtbank kan eveneens de voornamen van de geadopteerde wijzigen.

De adoptie sorteert op zichzelf geen enkel effect wat de adellijke rechten betreft.

Artikel 361 van het Burgerlijk Wetboek regelt de uitoefening van de ouderlijke macht en de eventuele inrichting van de voogdij.

— Onderscheid wordt gemaakt naargelang de adoptie door één persoon of door twee echtgenoten-adoptanten gebeurt.

Le Sénat n'a pas apporté de modifications de fond à cet article et s'est notamment rallié à la décision de la Chambre visant à abroger la publication de l'adoption au *Moniteur belge*.

Les cas visés à l'article 353 du projet adopté par la Chambre sont réglés par les articles 347 et 368.

Les dispositions des articles 355 et 356 du projet adopté par la Chambre sont reprises en un seul article, à savoir l'article 355 du Code civil, qui règle la possibilité de poursuivre la procédure d'adoption après le décès de l'adoptant ou de l'un des adoptants. Il est expressément prévu que les ayants droit à la succession des adoptants qui auront remis des mémoires ou fait des observations seront, le cas échéant, entendus ou convoqués.

L'article 356 du Code civil, tel qu'il a été modifié par le Sénat, dispose que les actions en nullité d'une adoption homologuée ou prononcée ne sont pas recevables; que la tierce opposition et la requête civile sont recevables dans certains cas; que des décisions judiciaires refusant d'homologuer ou de prononcer l'adoption ne font pas obstacle à l'introduction ultérieure d'une demande semblable fondée sur d'autres éléments de fait. Dans ce cas, un nouvel acte d'adoption et de nouveaux actes constatant les consentements devront être établis.

Un membre a fait observer que le délai d'un an à compter de la transcription pour la tierce opposition ne correspond pas aux délais de la tierce opposition, tels qu'ils sont fixés par le Code judiciaire (trente ans ou trois mois au cas où la décision a été signifiée à la partie opposante). N'aurait-il pas été souhaitable de prévoir le même délai de trois mois dans le cas où la décision est signifiée à la partie opposante?

Les articles 357 à 366 règlent les effets de l'adoption.

L'article 357 du Code civil règle les effets dans le temps: l'adoption produit ses effets à partir de l'acte d'adoption ou du dépôt de la requête en adoption contentieuse. Seule la rédaction de cet article a été modifiée par le Sénat.

Les articles 358 à 360 du Code civil se rapportent aux nom, prénoms et titres de noblesse de l'adopté.

Le Sénat a remanié entièrement la rédaction du texte.

En principe, l'adopté reçoit le nom de l'adoptant, à moins que l'adjonction du nom de l'adoptant soit stipulée explicitement dans l'acte. Jusqu'à présent, la règle était inverse.

Les enfants légitimes majeurs de l'adopté peuvent demander au tribunal que leur nom et celui de leurs descendants restent inchangés.

L'adoption de l'enfant du mari par son épouse n'entraîne aucune modification du nom.

En cas d'adoption par une veuve, le tribunal peut autoriser l'adopté à porter le nom du défunt mari.

Le tribunal peut également modifier les prénoms de l'adopté.

L'adoption elle-même ne produit aucun effet en ce qui concerne les droits nobiliaires.

L'article 361 du Code civil règle l'exercice de la puissance paternelle et l'éventuelle organisation de la tutelle.

— Il est établi une distinction selon que l'adoption est faite par une seule personne ou par deux époux adoptants.

— De ouderlijke macht komt toe aan de echtgenoten-adoptanten.

— In geval van adoptie door één persoon, tenzij het gaat om de adoptie van het wettig kind van de echtgenoot van de adoptant, wordt in de voogdij voorzien.

De Senaat heeft dit artikel aangevuld, enerzijds door te bepalen dat in geval van overlijden van de adoptanten, de ouders van de geadopteerde kunnen vragen dat deze terug onder hun ouderlijke macht wordt geplaatst, anderzijds door de voogdij te regelen van de meerderjarige onbekwaam-verklaarde die geadopteerd wordt.

Artikel 362 van het Burgerlijk Wetboek regelt de gevolgen van de erkenning en van de wettiging na adoptie. Die erkenning en wettiging laten de adoptie bestaan en hebben alleen de gevolgen die er niet mee in strijd zijn. Dit is o.m. het geval wat betreft de erfrechten van de geadopteerde in de nalatenschap van degene die hem erkend heeft.

Artikel 363 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt de huwelijksbeletselen die uit de adoptie voortspruiten. Op dat stuk is er niets gewijzigd.

Artikel 364 van het Burgerlijk Wetboek betreft de alimentatieplicht tussen de geadopteerde en zijn oorspronkelijke familie. Ook hier is er niets veranderd.

Er is evenmin iets veranderd inzake de erfrechten van de geadopteerde bepaald in artikel 365 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 366 van het Burgerlijk Wetboek betreft de nalatenschap van de geadopteerde. De Kamer had dit probleem terzijde gelaten ten einde lange debatten te vermijden die de stemming van het ontwerp zouden kunnen vertragen.

De Senaat heeft dit probleem echter wel behandeld. De voorgestelde oplossing kan als volgt samengevat worden :

- de erfrechtelijke terugkeer geldt zowel voor de adoptieve familie als voor de oorspronkelijke familie;
- voor het overige wordt de nalatenschap in twee helften verdeeld tussen beide families;
- in de oorspronkelijke familie is de erfopvolging geregeld door het gemeen recht;
- in de adoptieve familie komt de nalatenschap alleen toe aan de adoptanten en hun erfgenamen in nederdalende lijn;
- heel deze regeling geldt onder voorbehoud van de rechten van de overlevende echtgenoot van de adoptant en zonder dat de ascendenten over een voorbehouden gedeelte beschikken.

Een van de gevolgen van deze regeling is dat in eenzelfde adoptieve familie de ene geadopteerde erft van de andere geadopteerde.

Artikel 367 van het Burgerlijk Wetboek regelt de herroeping van de adoptie. De Senaat heeft dit artikel zo gewijzigd dat de rechtbank kan beslissen dat de geadopteerde de voornamen zal behouden die hem bij de adoptie werden toegekend.

De rechtbank kan eveneens beslissen dat het kind terug onder de ouderlijke macht van zijn oorspronkelijke ouders geplaatst wordt.

De herroeping wordt nooit in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

De mogelijkheid van erfrechtelijke terugkeer ten voordele van de adoptant wordt niet behouden.

— La puissance paternelle revient aux époux adoptants.

— En cas d'adoption par une seule personne, il est pourvu à la tutelle, sauf lorsqu'il s'agit de l'adoption de l'enfant légitime du conjoint de l'adoptant.

Le Sénat a complété cet article, d'une part en disposant qu'en cas de décès des adoptants les père et mère de l'adopté peuvent demander que ce dernier soit replacé sous leur puissance paternelle, d'autre part, en réglant la tutelle du majeur interdit qui est adopté.

L'article 362 du Code civil règle les effets de la reconnaissance et de la légitimation postérieures à l'adoption. Cette reconnaissance et cette légitimation laissent subsister l'adoption et produisent uniquement les effets qui ne sont pas en opposition avec celle-ci. Tel est, notamment, le cas en ce qui concerne les droits de l'adopté quant à la succession de celui qui l'a reconnu.

L'article 363 du Code civil prévoit les empêchements au mariage résultant de l'adoption. En cette matière, rien n'a été changé.

L'article 364 du Code civil traite de l'obligation alimentaire existant entre l'adopté et sa famille d'origine. Ici également, rien n'a été changé.

Aucun changement n'a été apporté en outre en ce qui concerne les droits héréditaires de l'adopté prévus à l'article 365 du Code civil.

L'article 366 du Code civil a traité à la succession de l'adopté. La Chambre n'avait pas tranché ce problème afin de prévenir de longs débats qui auraient pu retarder le vote du projet.

Le Sénat quant à lui s'est bien préoccupé de ce problème. La solution proposée peut se résumer comme suit :

- le retour successoral vaut aussi bien pour la famille adoptive que pour la famille d'origine;
- pour le surplus, la succession est divisée en deux parts égales entre les deux familles;
- dans la famille d'origine, l'ordre de succession est réglé conformément au droit commun ;
- dans la famille adoptive, la succession ne revient qu'aux adoptants et à leurs héritiers en ligne descendante;
- toutes ces dispositions valent sous réserve des droits du conjoint survivant de l'adoptant et sans que les ascendants disposent d'une part de réserve.

Une des conséquences de ces dispositions est que, dans une même famille adoptive, un adopté hérite de l'autre adopté.

L'article 367 du Code civil règle la révocation de l'adoption. Le Sénat a amendé cet article de manière telle que le tribunal peut décider que l'adopté conservera les prénoms qui lui ont été donnés lors de l'adoption.

Le tribunal peut également décider que l'enfant sera replacé sous la puissance paternelle de ses parents d'origine.

Le révocation n'est jamais publiée au *Moniteur belge*.

La possibilité de retour successoral en faveur de l'adoptant n'est pas maintenue.

De artikelen 368 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek regelen de wettiging door adoptie. De Senaat heeft de volgende wijzigingen in het ontwerp van de Kamer aangebracht:

- de benaming « adoptieve wettiging » wordt vervangen door « wettiging door adoptie »;
- wettiging door adoptie is mogelijk zolang het kind minderjarig is; dit legt uit waarom artikel 370 van het ontwerp van de Kamer niet werd overgenomen;
- de wettiging door adoptie heeft haar uitwerking ten aanzien van de ascendenten van degenen die wettigen door adoptie zonder dat zij daarin moeten toestemmen;
- een door adoptie gewettigd kind wordt volledig gelijkgesteld met een wettig kind.

Artikel III van het ontwerp regelt de pleegvoogdij.

De Kamer had de pleegvoogdij afgeschaft op voorstel van het Ministerie van Justitie, dat oordeelde dat deze grotendeels in onbruik gevallen was.

De Senaat heeft zich echter aangesloten bij het standpunt van sommige adoptiewerken volgens welke deze instelling tegemoetkomt aan een behoefte en ook nog gebezigd wordt (gemiddeld 22 pleegvoogdijen per jaar).

De Senaat heeft nochtans twee belangrijke maatregelen getroffen:

1° De bepalingen betreffende de pleegvoogdij worden uit Hoofdstuk VIII « Adoptie » gelicht en overgeplaatst naar Hoofdstuk X « Voogdij ».

2° De pleegvoogdij vormt niet langer een ondergeschikte vorm van adoptie noch een voorbereiding tot adoptie. Zij is werkelijk een gedeeltelijke voogdij die toegekend wordt aan een persoon die zich verbonden heeft om een niet ontvoogde minderjarige te onderhouden, op te voeden en in staat te stellen om in zijn onderhoud te voorzien. Dit is een voorafgaandelijke voorwaarde om de pleegvoogdij te kunnen bekomen.

De voorwaarden voor de pleegvoogdij zijn in grote trekken dezelfde als voor de adoptie; de pleegvoogd moet echter slechts 25 jaar oud zijn.

De pleegvoogdij komt tot stand door een authentieke akte opgemaakt door een notaris of door de vrederechter en bekrachtigd door de jeugdrechtbank.

Door de pleegvoogdij verliezen de ouders van de minderjarige het genot van de goederen van deze laatste; de pleegvoogd beheert de goederen van de minderjarige en oefent ook het bewaarrecht over hem uit voor zover de minderjarige zijn gewone verblijfplaats heeft bij de pleegvoogd.

Alle andere attributen van de ouderlijke macht blijven toegekend aan de oorspronkelijke familie.

De pleegvoogdij neemt een einde door de meerderjarigheid van het kind, door zijn overlijden of het overlijden van de pleegvoogd of door een beslissing van de jeugdrechtbank op verzoek van de pleegvoogd of van de personen die in de pleegvoogdij hebben toegestemd, of van de procureur des Konings.

Artikel IV van het ontwerp bevat overgangsbepalingen. In dit verband heeft de Senaat uitdrukkelijk bepaald dat voor de omzetting van adoptie in wettiging door adoptie geen nieuwe ouderlijke toestemming vereist is, wanneer het een niet erkend natuurlijk kind betreft.

Artikel V houdende wijzigings- en opheffingsbepalingen werd door de Senaat aan het ontwerp toegevoegd. Door deze bepalingen worden de wet op de jeugdbescherming en de wetten op de nationaliteit in overeenstemming gebracht met het ontwerp.

**

Les articles 368 à 370 du Code civil règlent la légitimation par adoption. Le Sénat a apporté les modifications suivantes au projet adopté par la Chambre:

- l'expression: « légitimation adoptive » est remplacée par l'expression: « légitimation par adoption »;
- la légitimation par adoption est permise aussi longtemps que l'enfant est mineur; c'est ce qui explique pourquoi l'article 370 du projet adopté par la Chambre n'a pas été repris;
- la légitimation par adoption produit ses effets à l'égard des ascendants de ceux qui légitiment par adoption sans qu'ils soient tenus d'y consentir;
- un enfant légitimé par adoption est entièrement assimilé à un enfant légitime.

L'article III du projet règle la tutelle officieuse.

La Chambre avait supprimé la tutelle officieuse sur la proposition du Ministère de la Justice, qui estimait que celle-ci était en grande partie tombée en désuétude.

Le Sénat s'est cependant rallié au point de vue exprimé par certaines œuvres d'adoption, selon lesquelles cette institution répond à une nécessité et est encore utilisée (en moyenne 22 tutelles officieuses par année).

Le Sénat a cependant pris deux mesures importantes:

1° Les dispositions concernant la tutelle officieuse sont disjointes du Chapitre VIII: « De l'adoption » et transférées au Chapitre X: « De la tutelle ».

2° La tutelle officieuse cesse d'être une forme mineure de l'adoption ou une préparation à l'adoption. Elle est véritablement une tutelle partielle confiée à une personne qui s'est engagée à entretenir un mineur non émancipé, à l'élever et à le mettre en état de gagner sa vie. Ceci est une condition préalable en vue de l'obtention de la tutelle officieuse.

Dans leurs grandes lignes, les conditions de la tutelle officieuse sont les mêmes que pour l'adoption; le tuteur officieux ne doit toutefois être âgé que de 25 ans.

La tutelle officieuse est établie par un acte authentique dressé par un notaire ou par le juge de paix et entériné par le tribunal de la jeunesse.

Par la tutelle officieuse, les père et mère du mineur perdent la jouissance des biens de celui-ci; le tuteur officieux administre les biens du mineur et exerce également le droit de garde à son égard, pour autant que le mineur ait sa résidence habituelle chez le tuteur officieux.

Toutes les autres attributions de la puissance paternelle restent attribuées à la famille d'origine.

La tutelle officieuse prend fin par la majorité de l'enfant, par son décès ou celui du tuteur officieux, ou par décision du tribunal de la jeunesse à la requête du tuteur officieux ou des personnes ayant donné leur accord à la tutelle officieuse, ou du procureur du Roi.

L'article IV du projet comporte des dispositions transitoires. A ce sujet, le Sénat a prévu explicitement qu'un nouveau consentement des parents n'est pas requis pour transformer une adoption en une légitimation par adoption lorsqu'il s'agit d'un enfant naturel non reconnu.

Le Sénat a ajouté au projet l'article V portant des dispositions modificatives et abrogatoires. Ces dispositions assurent la concordance de la loi sur la protection de la jeunesse et des lois relatives à la nationalité avec le présent projet.

**

Uw Commissie heeft doen opmerken dat in de door de Senaat overgezonden tekst van het ontwerp verschillende zetfouten en vergissingen voorkomen.

Uw Commissie verzocht de Minister van Justitie zich in verbinding te stellen met de Voorzitter van de Senaat om de oorsprong en de draagwijdte van deze fouten en vergissingen te kennen.

De Voorzitter van de Senaat antwoordde aan de Minister dat bij nader onderzoek van de minuut van het op 13 december 1967 door de Senaat aangenomen en aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers overgezonden wetsontwerp inderdaad is gebleken dat in die tekst verschillende zetfouten en materiële vergissingen voorkomen.

Het lijkt geen twijfel, aldus de Voorzitter van de Senaat, dat het hier om louter materiële vergissingen en om zetfouten gaat die gemakkelijk bij wijze van erratum op de door de Kamer herdrukte tekst kunnen worden gecorrigeerd, zonder dat daarom terugzending van het wetsontwerp aan de Senaat nodig is.

De fouten voorkomend in de door de Senaat overgezonden tekst werden inmiddels hersteld [zie *Stuk* n° 512/2 (1967-1968) — Errata].

**

Sommige leden konden niet alle wijzigingen onderschrijven welke door de Senaat werden aangebracht in de door de Kamer aangenomen tekst.

Zij waren echter van oordeel dat het niet aangewezen was de tekst nogmaals te wijzigen daar dit de goedkeuring zou vertragen van een ontwerp waarop het land niet langer kan wachten.

**

Een lid stelde de vraag of een kind dat reeds geadopteerd is, kan gewettigd worden door adoptie.

Het antwoord is bevestigend. Wat de overgangperiode betreft, is dit voorzien in artikel IV, § 3, van het ontwerp. In het definitief regime is wettiging door adoptie mogelijk wanneer het kind minderjarig is (art. 368).

**

De artikelen en het gehele wetsontwerp werden eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
M. DUERINCK.

De Voorzitter,
A. DE GRUYSE.

Votre Commission a fait observer que le texte du projet transmis par le Sénat contenait plusieurs erreurs, typographiques et autres.

Votre Commission a demandé au Ministre de la Justice de se mettre en rapport avec le Président du Sénat pour connaître l'origine et la portée de ces fautes et erreurs.

Le Président du Sénat a répondu au Ministre qu'un examen attentif de la minute du projet de loi adopté par le Sénat le 13 décembre 1967 et transmis à la Chambre des Représentants a, en effet, révélé que ce texte contenait plusieurs erreurs typographiques et matérielles.

Il est hors de doute, selon le Président du Sénat, qu'il s'agit ici d'erreurs purement matérielles et d'erreurs typographiques, qui peuvent aisément être corrigées par un erratum au texte réimprimé par la Chambre, sans qu'il soit nécessaire, pour autant, de renvoyer le projet de loi au Sénat.

Les erreurs relevées dans le texte initial transmis par le Sénat ont été redressées entre-temps [voir *Doc.* n° 512/2 (1967-1968) — Errata].

**

Certains membres n'ont pas pu se rallier à toutes les modifications apportées par le Sénat au texte adopté par la Chambre.

Ils ont toutefois estimé qu'il n'était pas indiqué de modifier une nouvelle fois le texte, étant donné que cette modification retarderait l'adoption d'un projet que le pays ne peut attendre plus longtemps.

**

Un membre a demandé si un enfant qui est déjà adopté peut être légitimé par adoption.

La réponse est affirmative. Pour la période de transition, cela est prévu à l'article IV, § 3, du projet. Dans le régime définitif, la légitimation par adoption est possible lorsque l'enfant est mineur (art. 368).

**

Les articles et le projet de loi dans son ensemble ont été adoptés à l'unanimité.

Le Rapporteur,
M. DUERINCK.

Le Président,
A. DE GRUYSE.